

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI
NR PN-N.4131.156.2.2025.MN

Wrocław, 19 lutego 2025 r.

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE

Działając na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465)

stwierdzam nieważność

zarządzenia nr 0050.2.2025 Wójta Gminy Zagrodno z dnia 10 stycznia 2025 r. w sprawie odwołania ze stanowiska Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Jana Pawła II w Zagrodnie.

Uzasadnienie

Wójt Gminy Zagrodno, działając na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737), wydał zarządzenie nr 0050.2.2025 z dnia 10 stycznia 2025 r. w sprawie odwołania ze stanowiska Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Jana Pawła II w Zagrodnie, zwane dalej: „zarządzeniem”.

Przedmiotowe zarządzenie wpłynęło do organu nadzoru w dniu 24 stycznia 2025 r.

W toku badania legalności zarządzenia organ nadzoru stwierdził jego wydanie z istotnym naruszeniem art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, polegającym na odwołaniu nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia, pomimo braku wystąpienia przesłanki szczególnie uzasadnionego przypadku.

Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, organ, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole lub placówce w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, a w przypadku szkoły i placówki artystycznej oraz placówki, o której mowa w art. 2 pkt 8, dla uczniów szkół artystycznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego – ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, może odwołać nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia.

W świetle art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe o ocenie prawidłowości zarządzenia w sprawie odwołania dyrektora decydują okoliczności faktyczne, w jakich doszło do jego wydania. Wyłącznie wtedy, gdy okoliczności te kreują „szczególnie uzasadniony przypadek”, o jakim mowa w art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, zarządzenie odwołujące nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia znajduje uzasadnienie prawne.

Jak wynika z uzasadnienia zarządzenia, powodem odwołania Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Zagrodnie, stanowiącym o wystąpieniu szczególnie uzasadnionego przypadku, była wypowiedź Dyrektor Pani Anny Bałki-Kluwiak wygłoszona podczas posiedzenia Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Opieki Społecznej, Sportu, Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego Rady Gminy Zagrodno w dniu 24 października 2024 r., zwanej dalej „Komisją”. Wypowiadając się na temat słabych wyników z egzaminów ósmoklasistów Dyrektor powiedziała, że odpowiada za nie cyt. „problem alkoholowy rodzin tych dzieci. Panie pedagog mają mnóstwo pracy i to też wynika z tego jacy ludzie po prostu zamieszkują tutaj”. Kolejno, w uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że Dyrektor na posiedzeniu tej Komisji, w kontynuacji swojej wypowiedzi, wystawiła negatywne oceny tak rodzicom, jak i dzieciom mówiąc, cyt.: „Klasa była słaba. Było widać jak się prezentują i jak się zachowują”. W ocenie Wójta Gminy Zagrodno: „takie stwierdzenia nie licują z zajmowanym stanowiskiem dyrektora i nigdy nie powinny paść z ust osoby odpowiedzialnej za kształcenie dzieci w Gminie Zagrodno. (...) Takie słowa poniżają, niszczą i są destrukcyjne. Takie werbalne ataki, z przyczyn błahych, że komuś nie powiodło się na egzaminach, sprawdzianach, a jego wygląd zewnętrzny budzi zastrzeżenia, wywołują u dzieci wręcz predysponują je do zaburzeń lękowych i depresji. Agresja słowna Pani Dyrektor, nastawiona na określanie dzieci jako pochodzących z rodzin patologicznych, wyśmiewania, poniżania (...) jest bardziej szkodliwa niż przemoc fizyczna. Taka postawa Pani dyrektor wobec dzieci zwiększa ryzyko rozwoju niestabilnej osobowości, zaburzeń obsesyjno-kompulsacyjnych”. Zdaniem Wójta Gminy Zagrodno takie

wypowiedzi wskazują na możliwość stosowania słownej agresji wobec dzieci, z dużym prawdopodobieństwem także wobec części personelu pedagogicznego, a na pewno wobec pracowników administracyjnych, co nie sprzyja prawidłowemu funkcjonowaniu oświaty w Gminie Zagrodno. W uzasadnieniu zarządzenia wskazano bowiem, że Dyrektor „ukarała” pracowników administracyjnych nie przyznając im nagród z okazji Dnia Edukacji Narodowej, informując, że organ prowadzący nie wyraził zgody na ich wypłatę, co było niezgodne z prawdą.

Pismem z dnia 16 grudnia 2024 r. Wójt Gminy Zagrodno wystąpił do Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z wnioskiem o wyrażenie opinii w sprawie odwołania Pani Anny Bałki-Kluwiak ze stanowiska Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Jana Pawła II w Zagrodnie. Dolnośląski Kurator Oświaty, pismem z dnia 31 grudnia 2024 r., negatywnie zaopiniował zamiar odwołania Pani Anny Bałki-Kluwiak z zajmowanego stanowiska. W uzasadnieniu opinii Kurator wskazał, że przedstawioną przyczynę odwołania trudno uznać za okoliczność, której zaistnienie uniemożliwiałoby dalsze wykonywanie powierzonych funkcji dyrektorowi, a co za tym idzie wymagało natychmiastowej interwencji organu prowadzącego szkołę, bowiem interwencja ta nastąpiła po dość znacznym upływie czasu, co samo w sobie nie daje podstaw do uznania zaistniałej sytuacji za przypadek szczególnie uzasadniony. Również przedstawiona przez organ argumentacja, w świetle aktualnego orzecznictwa, nie daje podstaw, by uznać, że wystąpił w sprawie szczególnie uzasadniony przypadek.

Zdaniem organu nadzoru, po analizie treści uzasadnienia zarządzenia nr 0050.2.2025 Wójta Gminy Zagrodno z dnia 10 stycznia 2025 r. w sprawie odwołania ze stanowiska Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Jana Pawła II w Zagrodnie stwierdzić należy, że wskazane okoliczności odwołania Pani Anny Bałki-Kluwiak nie stanowią przesłanek do zastosowania trybu określonego w art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe.

Na wstępie organ nadzoru zwraca uwagę, że obecnie obowiązująca ustawa – Prawo oświatowe weszła w życie z dniem 1 września 2017 r. Niemniej, norma wynikająca z treści powołanego powyżej przepisu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy jest tożsama z tą, która wynikała z poprzedzającego go art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (ustawa w brzmieniu opubl. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1943). Tożsame jest bowiem brzmienie obu regulacji. Tym samym aktualny pozostaje, wypracowany w oparciu o przepisy ustawy o systemie oświaty, dorobek doktryny i orzecznictwa dotyczący możliwości odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia.

W utrwalonym orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Sądu Najwyższego wskazuje się, iż przytoczony wyżej przepis ustawy, będący podstawą wydanego zarządzenia, tworzy pewnego rodzaju gwarancję dla stabilności stosunku zatrudnienia nauczycieli. Z obowiązującego systemu powoływania dyrektorów szkół wynika wola ustawodawcy zapewnienia im cech trwałości stosunku pracy na stanowisku dyrektora szkoły, a wszelkie ingerencje w tego rodzaju stosunek muszą być traktowane jako odstępstwo od powyższej zasady i sprowadzać się do sytuacji, które nie należą do codziennych i rutynowych (wyrok NSA z dnia 4 października 2022 r., III OSK 4245/21). Jeśli natomiast ustawodawca stwarza dla pewnych, wyraźnie określonych grup pracowników (w tym przypadku nauczycieli) szczególne i rygorystyczne gwarancje zatrudnienia, to rolą organu nadzoru przy badaniu legalności aktu jest dołożenie wszelkich starań, aby owe gwarancje rzeczywiście funkcjonowały w praktyce (porównaj: wyrok NSA z dnia 27 marca 2013 r., I OSK 2942/12; wyrok WSA w Opolu z dnia 9 sierpnia 2021 r., II SA/Op 322/12, utrzymany w mocy wyrokiem NSA z dnia 9 kwietnia 2013 r., I OSK 2703/12; wyrok SN z dnia 9 grudnia 2003 r., I PK 103/03).

Z tych też względów użyte przez ustawodawcę w art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe pojęcie „przypadków szczególnie uzasadnionych”, których zaistnienie daje możliwość odwołania dyrektora szkoły z pełnienia funkcji bez wypowiedzenia i w trakcie roku szkolnego, powinno być interpretowane w sposób ścisły, a w razie wątpliwości nawet zawężający. Wynika to z faktu, że przepis ten stanowi wyjątek od ogólnej zasady stabilności stosunku zatrudnienia, wobec czego stosowanie jego wykładni w sposób rozszerzający jest niedopuszczalne.

Właściwy kierunek rozumienia pojęcia „przypadków szczególnie uzasadnionych” wskazuje bogate w tej materii orzecznictwo sądowo-administracyjne, z którego wynika, że art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe odnosi się do konkretnych, poważnych, zawinionych przez dyrektora (lecz także niezależnych od niego), przypadków, w których nie jest możliwe dalsze pełnienie jego funkcji kierowniczej. Z powyższych względów winna zachodzić konieczność natychmiastowego przerwania jego czynności, w przypadku, gdy dalsze wykonywanie funkcji dyrektora godziłoby w interes szkoły i powodowałoby destabilizację w jej funkcjonowaniu w zakresie zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (porównaj: wyrok NSA z dnia 2 października 2024 r., III OSK 4789/21; wyrok NSA z dnia 27 września 2024 r., III OSK 702/24;

wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2024 r.; III OSK 4015/21; wyrok NSA z dnia 17 listopada 2023 r., III OSK 2803/21; wyrok NSA z dnia 23 maja 2023 r., III OSK 2235/21; wyrok NSA z dnia 24 lutego 2023 r., III OSK 6929/21; wyrok NSA z dnia 15 grudnia 2022 r., III OSK 7194/21).

Regulacja ta przewidziana jest więc dla przypadków wymagających natychmiastowego działania organu, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole lub placówce.

W myśl powyższego, za przypadki szczególnie uzasadnione należy zatem uznać sytuacje, w których łącznie: 1) zdarzenia (działania lub zaniechania) miały charakter zupełnie wyjątkowy, nadzwyczajny (wykraczający poza działanie rutynowe, codzienne); 2) miały charakter niedopełnienia przez nauczyciela – dyrektora szkoły lub placówki obowiązków lub naruszenia uprawnień określonych prawem; 3) stwierdzone uchybienia są tego rodzaju, że powodują destabilizację w realizacji funkcji (dydaktycznej, wychowawczej i oświatowej) szkoły lub placówki; 4) konieczne jest natychmiastowe zaprzestanie wykonywania funkcji dyrektora, albowiem dalsze zajmowanie stanowiska dyrektora godzi w interes szkoły jako interes publiczny. Dopiero zaistnienie tak rozumianego, szczególnie uzasadnionego przypadku, upoważnia organ prowadzący szkołę, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, do odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia.

Ponadto, wskazania wymaga, że skoro art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe przewiduje możliwość odwołania nauczyciela „w przypadkach szczególnie uzasadnionych”, to zarówno ocena, jak i uznanie organu, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze, a następnie odwołuje go z tego stanowiska, nie mogą mieć charakteru dowolnego lub arbitralnego, lecz powinny być dokładnie i szczegółowo wywiedzione oraz uargumentowane w uzasadnieniu podjętego aktu o odwołaniu. Nie można przy tym opierać się na subiektywnych odczuciach organu prowadzącego, co do wpływu zaistniałych zdarzeń na funkcjonowanie placówki oświatowej.

Dla oceny, czy w sprawie nastąpił szczególnie uzasadniony przypadek zasadnicze znaczenie mają więc okoliczności wykazane w uzasadnieniu kontrolowanego w trybie nadzoru zarządzenia (porównaj: wyrok SN z dnia 19 lutego 1997 r., III RN 3/97). Prawdopodobność zarządzenia o odwołaniu ze stanowiska dyrektora placówki oświatowej trzeba zatem oceniać na podstawie faktów, które zostały wskazane w jego uzasadnieniu. Powołane tam okoliczności muszą być konkretne i dowiedzione w stosownym postępowaniu poprzedzającym wydanie zarządzenia oraz znajdować pełne potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym. Przy kontroli odwołania ze stanowiska dyrektora placówki oświatowej znaczenie ma zatem nie tylko to, czy taki akt zawiera uzasadnienie. Istotne są również wywody przytoczone przez organ, gdyż to, jakie zdarzenia uznał on za przesłanki odwołania, musi wynikać bezpośrednio z uzasadnienia wydanego w tym zakresie zarządzenia. Tylko te argumenty (w zestawieniu z zebranych w sprawie materiałem dowodowym) pozwalają na ustalenie motywów, jakimi kierował się organ, pozbawiając dyrektora dotychczasowej funkcji kierowniczej oraz ocenę, czy podane przez organ przyczyny rzeczywiście można uznać za szczególnie uzasadniony przypadek, w rozumieniu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe. Konieczne jest przy tym podkreślenie, że materiał dowodowy nie może zastępować uzasadnienia, lecz winien jedynie potwierdzać to, co „powinno być dokładnie oraz szczegółowo wywiedzione i umotywowane w uzasadnieniu [podejmowanego aktu]. (...) to, jakie zdarzenia (...) [organ] uznał za przesłanki odwołania, musi wynikać bezpośrednio z uzasadnienia” (wyrok WSA w Poznaniu z dnia 7 sierpnia 2013 r., IV SA/Po 627/13). „W uzasadnieniu aktu odwołania nauczyciela ze stanowiska dyrektora należy omówić wytykane mu nieprawidłowości oraz wykazać i szczegółowo umotywować na czym polega «szczególne uzasadnienie» danego przypadku i dlaczego w okolicznościach danej sprawy organ skorzystał z przyznanych mu ustawowo kompetencji. Tak więc akt odwołania dyrektora placówki nie może być następnie uzupełniany późniejszymi wyjaśnieniami przyczyn takiego odwołania” (wyrok NSA z dnia 7 lutego 2013 r., I OSK 2412/12).

Co więcej, organ nadzoru, podobnie jak sąd administracyjny, nie może przy weryfikacji uchwały uwzględnić niewykazanych w uzasadnieniu przesłanek odwołania (porównaj: wyrok NSA z dnia 9 kwietnia 2013 r., I OSK 2703/12), a zatem nawet jeżeli istniałyby uzasadnione przyczyny odwołania, które nie zostały wykazane (co nie jest jednoznaczne z ich wymienieniem) w uzasadnieniu do uchwały, akt odwołujący należy ocenić jako istotnie naruszający prawo.

Jak wskazano powyżej, dla skuteczności dokonanego odwołania konieczne jest, aby zagrożenie dla placówki, jakie wiązałoby się z pozostawieniem dyrektora na jego stanowisku, było realne, aktualne i obiektywne.

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy stwierdzić należy, że powoływane w treści uzasadnienia zarządzenia Wójta Gminy Zagrodno okoliczności nie mają charakteru, który pozwoliłby na uznanie, że wyczerpują one znamiona „szczególnie uzasadnionego przypadku”.

Przesłanki, na których Wójt Gminy Zagrodno oparł wydane zarządzenie dotyczącą wypowiedzi Dyrektor, która miała miejsce podczas posiedzenia Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Opieki Społecznej, Sportu, Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego Rady Gminy Zagrodno w dniu 24 października 2024 r. W pierwszej kolejności wskazać należy, że przytoczone w uzasadnieniu zarządzenia Wójta wypowiedzi Dyrektor są jedynie fragmentaryczne i wyrwane z kontekstu całej wypowiedzi. Jak wynika z nagrania obrad posiedzenia Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Opieki Społecznej, Sportu, Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego Rady Gminy Zagrodno w dniu 24 października 2024 r. wypowiedź Dyrektor, w kontekście wyników egzaminów ośmioklasistów, brzmiała następująco: „Wynik egzaminów jest niski. Mamy tego świadomość (...). Proszę wziąć pod uwagę, że 80% zdających dzieci miało dostosowania. Czyli to były dzieci z orzeczeniami i z opiniami. Więc wynik jest adekwatny do ocen, które te dzieci otrzymywały. Myśmy robili spotkania liczne z rodzicami, różne spotkania motywacyjne. Klasa była słaba. Zresztą chyba nawet jak Państwo byli na zakończeniu roku to było widać jak oni się prezentują, jak się prezentuje ta ósma klasa, jak się zachowuje”.

Jak wynika z dalszej części wypowiedzi Dyrektor: „Myśmy robili spotkania też dla rodziców, żeby uświadomić, że egzaminy to jest ważne. Nie przychodzili. Robiliśmy pedagogizację rodziców w ramach innowacji, w której nikt nie uczestniczył. Także tu jest duży problem i alkoholowy i w ogóle rodzinny tych dzieci. Panie pedagog mają mnóstwo pracy i to też wynika z tego, jacy ludzie po prostu zamieszkują tutaj. To nie jest tak wszystko zero jedynkowo. To naprawdę nauczyciele się starają, nauczyciele wkładają dużo pracy. Mamy cudowne panie pedagog, które starają się gdzieś tam, mówię, współpracować non stop z rodzicami. Był w tamtym roku psycholog zatrudniony. Zresztą sam Pan mówił, że dzieci, które wychodzą z naszej szkoły, jak przychodzą do szkoły średniej, no to to są fajne dzieci i mądre dzieci”.

Zdaniem organu nadzoru powyższe wypowiedzi nie stanowią „werbalnych ataków”, o jakich mowa w uzasadnieniu zarządzenia. Wypowiedzi tych nie sposób także uznać za „wyśmiewanie, poniżanie”, czy nastawienie Dyrektor na określanie dzieci mianem patologicznych. Wypowiedź Dyrektor, zgodnie z którą występuje „duży problem i alkoholowy i w ogóle rodzinny tych dzieci” nie jest wypowiedzią ani pogardliwą, ani upokarzającą. Z wypowiedzi tej wynika jedynie, jakiego rodzaju problemy występują w szkole, w opisanej klasie i w rodzinach dzieci uczęszczających do tej klasy, natomiast nie nosi ona znamion i zamiaru poniżenia kogokolwiek, wyśmiania, czy agresji słownej. Wskazać należy, że w wypowiedziach tych Dyrektor nie odnosi się do nikogo personalnie, w sposób wulgarny, rażący, czy bulwersujący, o czym świadczy także brak jakiegokolwiek słownej reakcji na tę wypowiedź innych osób, w tym Wójta Gminy Zagrodno, obecnych podczas posiedzenia Komisji i słuchających tej wypowiedzi. Należy zwrócić uwagę, że wypowiedź ta w większości odnosi się do zarzutów stawianych Dyrektor w kontekście niezadowolających wyników z egzaminów ośmioklasistów i stanowi próbę wyjaśnienia przyczyn takiego stanu rzeczy. Jakkolwiek zgodzić należy się, że stwierdzenie „to też wynika z tego, jacy ludzie po prostu zamieszkują tutaj” nie licuje z zajmowanym stanowiskiem, to jednak Wójt Gminy Zagrodno w uzasadnieniu wydanego zarządzenia nie wykazał, w jaki sposób wypowiedź ta miałaby zagrażać dalszemu funkcjonowaniu placówki, czy destabilizować jej pracę, w szczególności w zakresie realizacji funkcji oświatowych i wychowawczych, w sposób powodujący konieczność natychmiastowego odwołania Dyrektor z zajmowanego stanowiska.

Wskazać także należy, że podstawą odwołania dyrektora z zajmowanego stanowiska powinny być okoliczności konkretne, obiektywne, mające oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Tymczasem, uzasadniając odwołanie Dyrektor Wójt Gminy Zagrodno uznał, że: „Takie zachowania Pani Dyrektor, wskazujące na możliwość stosowania słownej agresji wobec dzieci, z dużym prawdopodobieństwem także wobec części personelu pedagogicznego, a na pewno wobec pracowników administracyjnych nie sprzyjają prawidłowemu funkcjonowaniu oświaty w Gminie Zagrodno”. Takie uzasadnienie świadczy o tym, że organ w tym zakresie ucieka się do czysto subiektywnej oceny rzeczywistości i własnych przypuszczeń, co do okoliczności, które mogły, lecz nie musiały mieć miejsca, w szczególności biorąc pod uwagę, że brak jest jakiegokolwiek potwierdzenia ich wystąpienia w zgromadzonym materiale dowodowym. W żadnym wypadku powołane okoliczności nie świadczą natomiast o realnym, aktualnym i obiektywnym zagrożeniu dla funkcjonowania placówki.

W uzasadnieniu zarządzenia wskazano także, że Pani Dyrektor „ukarała” pracowników administracyjnych nie przyznając im nagród z okazji Dnia Edukacji Narodowej, informując, że organ prowadzący nie wyraził zgody na ich wypłatę, co było niezgodne z prawdą. Trudno jednak ocenić, czy organ w ogóle uznał tę

okoliczność za „szczególnie uzasadniony przypadek”, bowiem nie odniósł się do tej kwestii szerzej w uzasadnieniu. Ponadto, nie do końca wiadomo, czy „szczególnie uzasadnionym przypadkiem” miałby być fakt braku wypłaty nagród, czy przedstawione przez Dyrektora uzasadnienie braku ich wypłaty. Zauważyć także należy, że okoliczność ta nie była objęta wnioskiem o wyrażenie opinii przez Kuratora Oświaty, jako jedna z przyczyn decyzji o odwołaniu Dyrektora z zajmowanego stanowiska. Niezależnie od powyższego organ nadzoru uznał, że fakt braku wypłaty nagród z okazji Dnia Edukacji Narodowej nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe w świetle przedstawionej powyżej wykładni tej regulacji.

Po drugie, jak wskazano powyżej, „przypadki szczególnie uzasadnione” należy traktować jako *ultima ratio* w zakresie odwołania z funkcji kierowniczej. W orzecznictwie wskazuje się, że „szczególnie uzasadniony przypadek” oznaczać może albo nagłe zdarzenie powodujące konieczność niezwłocznego przerwania czynności dyrektora albo naruszenie prawa przez dyrektora, czy też inne jego zachowania (nawet niezawinione), które muszą być na tyle istotne, że mogą prowadzić do destabilizacji działalności placówki oświatowej, a tym samym godzić w interes publiczny. „Szczególnie uzasadniony przypadek” to zatem taki przypadek, który powoduje, że nie należy zwlekać z odwołaniem dyrektora, a wręcz odwołanie z tej funkcji jest konieczne i uzasadnione. Innymi słowy „szczególnie uzasadniony przypadek” obejmuje sytuacje, w których nie jest możliwe spełnianie przez nauczyciela funkcji kierowniczej, ponieważ naruszenie przez niego prawa jest na tyle istotne, że nie pozwala to na dalsze wykonywanie obowiązków, a stwierdzone uchybienia mogą prowadzić do destabilizacji funkcjonowania szkoły, zaś osoba sprawująca funkcję kierowniczą utraciła zdolność wykonywania powierzonej jej funkcji z przyczyn etycznych lub rażącej niekompetencji w realizacji spoczywających na niej obowiązków. Wobec tego szczególnie uzasadnione przypadki to takie, które powodują, że nie można czekać z odwołaniem dyrektora, lecz decyzja o pozbawieniu dyrektora funkcji kierowniczej musi być podjęta natychmiast. Szczególne przypadki, o jakich mowa w art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe to nie takie, które jedynie w przekonaniu organu mieszczą się w tym pojęciu, tylko takie, które obiektywnie uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie szkoły, a jedyną możliwością zapobieżenia takiej sytuacji jest odwołanie dyrektora w trakcie roku szkolnego (wyrok NSA z dnia 2 października 2024 r., III OSK 4789/21). W orzecznictwie sądów administracyjnych panuje dominujące stanowisko, że decydując się na odwołanie dyrektora na podstawie przewidzianej w art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, organ prowadzący nie powinien doprowadzać do sytuacji zwłoki w podjęciu decyzji o odwołaniu, gdyż „brak szybkiej reakcji organu prowadzącego szkołę na postępowanie jej dyrektora w naturalny sposób osłabia, a nawet z upływem czasu znosi, możliwość odwołania z funkcji dyrektora na podstawie omawianego przepisu, który jest przewidziany dla przypadków wymagających natychmiastowego działania” (wyrok NSA z dnia 19 lutego 2002 r., II SA 3053/01).

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy należy stwierdzić, że chronologia zdarzeń nie pozwala uznać, by decyzja organu o pozbawieniu Dyrektora pełnionej przez nią funkcji była natychmiastowa, niezwłoczna i podyktowana koniecznością zapobieżenia sytuacji, w której niemożliwe będzie dalsze prawidłowe funkcjonowanie szkoły. Posiedzenie Komisji, podczas którego wypowiedziane zostały słowa stanowiące podstawę odwołania Dyrektora z zajmowanego stanowiska odbyło się z dnia 24 października 2024 r. Z wnioskiem o wyrażenie opinii przez Kuratora Oświaty organ wystąpił dopiero w dniu 16 grudnia 2024 r., zaś samo odwołanie nastąpiło w dniu 10 stycznia 2025 r., czyli ponad dwa miesiące po wystąpieniu okoliczności stanowiących podstawę odwołania Dyrektora. Takie rozciągnięcie w czasie czynności podejmowanych przez organ świadczy o tym, że potrzeba odwołania Dyrektora z zajmowanego stanowiska nie nosiła znamion sytuacji nagłej, wymagającej podjęcia natychmiastowych działań. Gdyby bowiem tak było organ nie zwlekałby z wystąpieniem z wnioskiem do Dolnośląskiego Kuratora Oświaty niemalże dwa miesiące.

Ustawodawca w sposób jednoznaczny uregulował przesłanki warunkujące odwołanie dyrektora szkoły bez wypowiedzenia. W sposób wyraźny rozróżnił przyczyny odwołania dyrektora w trybie art. 66 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo oświatowe i w trybie art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe. Tak więc organ, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole lub placówce nie może dowolnie decydować o sposobie odwołania takiego nauczyciela z pełnionej funkcji bez wypowiedzenia. Art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe stanowi bowiem, w relacji z art. 66 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo oświatowe, przepis o charakterze szczególnym, a jego zastosowanie powinno być poparte okolicznościami wyczerpującymi znamiona „przypadku szczególnie uzasadnionego”. Analizowane zarządzenie Wójta Gminy Zagrodno nie czyni zadość opisanym wymogom, co uzasadnia stwierdzenie jego nieważności w całości.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu za pośrednictwem organu nadzoru – Wojewody Dolnośląskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności zarządzenia organu gminy wstrzymuje jego wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Wojewoda Dolnośląski

Anna Żabska